

Зеліско І.М., д.е.н., професор
Крапива Н.І., студент
Державний університет телекомунікацій

ПРІОРИТЕТНІ ТРЕНДИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

У статті представлено сучасні особливості діяльності вітчизняних телекомунікаційних підприємств. Виявлено особливості формування системи управління розвитком телекомунікаційних підприємств. Обґрунтовано основні пріоритетні напрями формування системи управління телекомунікаційними підприємствами.

Ключові слова: управління, телекомунікаційні підприємства, фінансові ресурси, диверсифікація, інформаційно-комунікаційні технології, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Український ринок телекомунікаційних послуг є достатньо розвиненим та динамічним. Проте його трансформації потребують постійного корегування методів управління підприємствами та прийняття швидких стратегічних рішень.

В контексті сучасних економічних реалій, функціонування вітчизняних телекомунікаційних підприємств здійснюється в умовах глобальних структурних трансформацій, діджиталізації економіки та негативних проявів циклічного розвитку економіки, що супроводжується наявністю кризових процесів, виникненням непрогнозованих фінансових та економічних явищ, порушенням цільових векторів функціонування підприємств. Таким чином, важливого значення набуває формування системи управління, яка відповідає сучасним глобальним викликам, шляхом розробки та імплементації складної сукупності принципів, форм, методів та інструментів, що забезпечують сталий розвиток підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблематики функціонування підприємства в умовах трансформацій бізнес-середовища представлені у наукових працях таких вчених, як Б. М. Андрушків, М. О. Житар, О. М. Ляшенко, Є. І. Овчаренко, О. А. Сороківська, В. І. Франчук, І. Б. Хома, С. М. Шкарлет та інших. Значний внесок у вдосконалення управлінських процесів телекомунікаційних підприємств внесли такі науковці, як О. Є. Гудзь, І. М. Зеліско, О. А. Князева, Н. С. Прокопенко, О. О. Сосновська, П. А. Стецюк та інші.

Незважаючи на ґрунтовні наукові розробки щодо формування системи управління вітчизняних підприємств та забезпечення їх стійкого функціонування, значна кількість напрямів цієї проблематики є дискусійними, недостатньо опрацьованими та потребують подальшого наукового пошуку.

Метою статті є виявлення сучасних трендів формування системи управління телекомунікаційними підприємствами за умов диверсифікації їх діяльності.

Виклад основного матеріалу. Теорія економічних процесів і практична складова функціонування підприємств розвивалися, взаємно доповнюючи і збагачуючи одне одного, що загалом, призвело до прискорення економічного поступу цивілізації, розбудови суспільства, формування глобального економічного простору. Аналіз літературних джерел свідчить про тривалу історію дефініції «підприємство» та формування її відмінних рис поряд з іншими цілісними структурними утвореннями.

Так, основні засади господарювання в Україні визначаються Господарським

кодексом, який регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між підприємствами, як суб'єктами господарювання. Отже, «відповідно до ст. 62 Господарського кодексу України, підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної та іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому законодавством» [1].

Сутнісні ознаки підприємства формуються на основі вільного ринкового вибору та орієнтованістю на постійний та цілеспрямований пошук найефективніших способів отримання прибутку за рахунок вироблення та продажу суспільно необхідного продукту, підвищення власної ефективності та оптимізації бізнес-процесів шляхом раціонального використання наявних ресурсів, налагодження внутрішніх і зовнішніх комунікацій та розвитку адаптаційних можливостей. «Розвиток сучасних підприємств є безупинним процесом, який відбувається за штучно встановленою або природною програмою зміни станів підприємства, кожен з яких є якісно іншим за попередній, через що у підприємства, як у більш складної системи виникають, розвиваються та можуть бути реалізовані нові можливості, властивості, якості та характерні риси. Це сприяє здатності підприємства виконувати нові функції, вирішувати принципово інші завдання та прагнути до нових стратегічних цілей, що змінює позиціонування підприємства в зовнішньому середовищі та здатність до протидії його негативним впливам» [8].

Ефективність управління підприємством вимагає впорядкування елементів даного процесу для прийняття якісних управлінських рішень щодо можливості мінімізації впливу ризиків на діяльність підприємства та формування стійких функціональних підсистем. Отже, актуальним питанням є вивчення специфічних структурних елементів управління підприємством та визначення існуючих особливостей взаємозв'язку та взаємозалежності між ними [7].

Досвід функціонування підприємств у країнах з розвинутою ринковою економікою показує, що «диверсифікація повинна мати місце навіть тоді, коли підприємство займає далеко не останнє місце на ринку при сприятливому внутрішньому та зовнішньому середовищі» [3].

Еволюція стратегій диверсифікації наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Еволюційні ознаки стратегій диверсифікації

Еволюційні ознаки	1960 – 1975 рр.	1975 – 2000 рр.	2000 р. – по т.ч.
Мета диверсифікації	Розширення підприємств, зниження ризику, перерозподіл капіталів збуту	Досягнення синергетичного ефекту, підвищення конкурентоспроможності	Досягнення балансу між економічною ефективністю та соціальним ефектом
Критерії оцінки диверсифікації	Орієнтація на фінансові показники	Домінуюча роль стратегічних критеріїв	Орієнтація на соціальну відповідальність бізнесу
Механізми диверсифікації	Розширення переліку товарів та послуг на національних ринках, вихід на міжнародні ринки	Розширення якісних показників товарів та послуг із застосуванням інструментів маркетингу	Конвергенція товарів та послуг, формування економічних об'єднань задля диверсифікації на глобалізованих ринках

Вибираючи стратегію диверсифікації, «підприємство орієнтується на досягнення успіху, яке неможливе без урахування та відповідного реагування на інноваційні вимоги ринку та відповідного ресурсного забезпечення управлінських рішень щодо диверсифікації. Досвід промислово розвинених країн підтверджує те, що підприємства, здійснюючи диверсифікацію діяльності та впроваджуючи інноваційну стратегію диверсифікації, нарощують обсяги виробництва та реалізації, підвищують продуктивність праці і, як наслідок, збільшують прибутки» [5].

Визначальним та забезпечувальним фінансовим базисом діяльності телекомунікаційних підприємств виступають фінансові ресурси, з урахуванням їх видів, функцій, особливостей та витоків формування. Термін «ресурси» походить від французького слова «ressource», яке означає засіб, що застосовується для досягнення результату. Ресурси застосовуються у багатьох сферах та галузях: від біології, математики, медицини, психології, соціології, до економіки, техніки, політології тощо. Термінологія багатьох наук пов'язана із словом ресурс, щодо економіки, виділяють наступні ресурси – природні, трудові, матеріальні, економічні та фінансові [8].

Так, І. Бланк зазначає про значення фінансової стратегії в якості виду функціональної стратегії підприємства, яка забезпечує основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, тобто вибору найефективніших шляхів їх досягнення, адекватного коригування джерел формування й напрямів використання фінансових ресурсів за умови змін у зовнішньому середовищі [2, с. 104].

О. Гудзь зазначає важливу роль фінансової стратегії в ефективній дії механізму забезпечення фінансовими ресурсами підприємств, що сприятиме постійному й стабільному підвищенню їх ефективності та прибутковості [4, с. 326].

І. Зеліско вважає за доцільне розглядати фінансові ресурси економічних суб'єктів як грошові та інші ліквідні оборотні засоби, що нагромаджені й авансовані з власних, позикових та залучених джерел у господарську діяльність економічних суб'єктів задля задоволення економічних потреб та інтересів його власників та інших зацікавлених осіб.

Управління фінансовими ресурсами телекомунікаційних підприємств націлене на фінансову забезпеченість їх діяльності, ефективного використання та досягнення позитивної фінансової результативності. Фінансове забезпечення діяльності телекомунікаційних підприємств розглядається через призму фінансових відносин, які відображають провідні траєкторії формування, генерування, нагромадження, трансформації та використання фінансових ресурсів для досягнення економічної мети їх функціонування [6].

Необхідно зазначити, що динамічні перетворення сучасного бізнес простору потребують негайного пришвидшення інноваційної активності телекомунікаційних підприємств для забезпечення умов їх постійного інноваційного розвитку та забезпечення формування конкурентних переваг їх діяльності. За умови наявної циклічності економічних коливань та поглиблення динамічності бізнес-процесів в економічному середовищі, підвищення рівня інноваційної безпеки підприємства, визначається рівнем функціональності та надійності підсистем створеної системи економічної безпеки телекомунікаційних підприємств.

За визначених умов, запропонована система управління телекомунікаційними підприємствами уможлиблює формування інноваційної моделі розвитку телекомунікаційних підприємств, що забезпечить сталий розвиток телекомунікаційної галузі .

Висновки. Сучасна система менеджменту повинна включати різноманітність підходів щодо забезпечення кінцевої мети функціонування підприємства, реалізації стратегії його діяльності, з метою покращення сукупності якісних ознак і властивостей продукції та послуг, створення умов для подальшого розвитку та зростання конкурентоспроможності.

Сучасні телекомунікаційні підприємства функціонують у ринковому середовищі, де наявна значна глобальна конкуренція та існує певне галузеве регулювання з боку державних

інституцій. В цьому сенсі важливого значення набуває диверсифікація бізнес-процесів з урахуванням фінансової спроможності підприємств.

Список використаної літератури

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436: офіц. текст зі змінами і доповненнями станом на 1 листопада 2008 р. .Кодекси України. 2008. № 11. С. 3.
2. Бланк І. Фінансовий менеджмент: навч. посібник . К. Ельга. 2008. 724 с.
3. Гранатуров В.М., Литовченко І.В. Управління послугами зв'язку: Учб. посібник. Одеса, 2010. 281 с.
4. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
5. Думікян М.М. Геопросторова та секторальна структуризація ринку телекомунікаційних послуг. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 10. С. 12-17.
6. Зеліско І. М. Управління фінансовими ресурсами аграрно-промислових компаній: монографія. К.: Компринт, 2014. 420 с.
7. Сосновська О. О., Житар М. О. Детермінанти побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку. *Науковий журнал «Бізнес Інформ»*. 2019. Вип. 3. С. 192-198.
8. Mintzberg H. The Rise and Fall of Strategic Planning. New York: Prentice Hall. 1994. 554p.

REFERENCES

1. Hosbodarskyi kodeks Ukrainy (2008). vid 16.01.2003 № 436: ofitsiynyi tekst zi zm inamy i dopovneniamy stanom na 1 lyst opada 2008r. [Economic code of Ukraine dated 16.01.2003 № 436: official text with changes and additions dated 1st of November 2008 y]. Kodeksy Ukraine, 3.
2. Blank, I. (2008). Finansovy menedzhment [Financial management]. Elga, Kyiv.
3. Ghranaturov, V.M., Litovchenko, I.V. (2010). Upravlinnia poslughamy zvyazku [Uchboviy posibnyk]. Odesa: Osvita Ukrainy.
4. Gudz`, O.Ye. (2007). Finansovi resursy sil`s`kogospodars`kyh pidprijemstv [Financial resources of agricultural enterprises]. Kyiv: NNC IAE. Ukraine.
5. Dumikian, M.M. (2016). Gheoprostorova ta sektoralna strukturyzaciya rynku telekomunikaciinykh poslugh [Geospatial sectoral structure of the market of telecoms services]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 10, 12-17.
6. Zelisko, I. (2014). Upravlinnia finansovymy resursamy agrarno-promyslovyh rompaniy [Management of financial resources of agrarian-industrial companies]. Kyiv: Comprint.
7. Sosnovska, O.O. , Zhytar, M.O. (2019). Determinanty pobudovy finansovoi arhitektoniky pidpriemstvzvyazku [Determinants of construction of financial architecture of communication enterprises]. *Business Inform*, 3, 192-198.
8. Mintzberg, H. (1994). The Rise and Fall of Strategic Planning. New York: Prentice Hall.

ЗЕЛИСКО ИННА МИХАЙЛОВНА, КРАПИВА НІКІТА ІГОРОВИЧ.
ПРИОРИТЕТНЫЕ ТРЕНДЫ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ
ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ В статье представлены современные особенности деятельности отечественных телекоммуникационных компаний. Выявлены особенности формирования системы управления развитием телекоммуникационных компаний. Обоснованы основные приоритетные направления формирования системы управления телекоммуникационными предприятиями.

Ключевые слова: управление, телекоммуникационные предприятия, финансовые ресурсы, диверсификация, информационно-коммуникационные технологии, конкурентоспособность.

ZELISKO INNA, KRAPYVA NIKITA. PRIORITY TRENDS OF THE TELECOMMUNICATION ENTERPRISES MANAGEMENT SYSTEM *The article presents modern features of the activities of domestic telecommunications companies. The peculiarities of the formation the development of telecommunication companies are revealed. The main priorities of the telecommunication enterprises management systems are substantiated.*

Key words: *management, telecommunication enterprises, financial resources, diversification, information and communication technologies, competitiveness.*